

Öğretmenlerin Dijital Okuryazarlıkla Sınıf Yönetimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Seher YOLCU

seheryolcu1981@gmail.com

Orcid: 0000 - 0003 - 1286 – 3519

Milli Eğitim Bakanlığı

Hüseyin TINAS

h.tinas3014@gmail.com

Orcid: 0009=0008÷3266=0624

Milli Eğitim Bakanlığı

Serhan KARTALOĞLU

serhank20@gmail.com

Orcid: 0009-0002-2965-6348

Milli Eğitim Bakanlığı

Sevilay ÖZÇELİK

sevilayozcelik32@gmail.com

Orcid: 0009-0001-3443-8284

Milli Eğitim Bakanlığı

Atf: Yolcu, S., Tinas, H., Kartaloğlu, S., Özçelik, S., (2024). Öğretmenlerin dijital okuryazarlıkla sınıf yönetimi arasındaki ilişkinin incelenmesi. International Journal of Original Educational Research, 2(1), 469-481.

Özet

Bu çalışmanın temel hedefi, okul yöneticilerinin dijital liderlik yetenekleri ile öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerini değerlendirmek ve bireysel yenilikçilik algılarını anlamaktır. Aynı zamanda, bu değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamaktadır. Ayrıca, okul yöneticilerinin dijital liderlik yetenekleri ile öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerinin bireysel yenilikçilik üzerindeki etkisini belirlemek de araştırmanın bir diğer odak noktasıdır. Okul yöneticilerinin dijital liderlik yetkinlikleri ile öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerileri, bireysel yenilikçilik seviyelerini olumlu yönde etkileyebilir. Öğretmenlerin algılarına göre, yüksek düzeyde dijital liderlik ve dijital okuryazarlık becerilerine sahip okul yöneticileri, öğretmenlerin bireysel yenilikçilik potansiyeline olumlu bir katkı yapabilir. Bu bağlamda, okul yöneticilerinin dijital liderlik tutumları ve öğretmenlere sundukları destek ile motivasyon, öğretmenlerin dijital okuryazarlık yetkinliklerini geliştirmelerine ve dolayısıyla yenilikçi bakış açılarıyla dijital değişim ve dönüşümlere liderlik etmelerine olanak tanıyabilir. Bu nedenle, okul yöneticilerinin bu yönde destekleyici bir rol üstlenmeleri önerilmektedir. Günümüzde, özellikle teknolojide yaşanan hızlı gelişmeler, bilgi erişiminde köklü bir değişimi beraberinde getirmiştir. Bilgiye ulaşmak için geçmişte kitaplar temel kaynak olarak kullanılırken, günler süren kaynak taramalarıyla bilgiye ulaşma pratikleri, bilgi teknolojilerindeki ilerlemelerle hızlı ve kolay bir şekilde gerçekleşmektedir. Bu durum, çağımızın bilgi çağı olarak adlandırılmasına neden olmuştur. Yeni neslin teknolojiye erken yaşlarda aşına olması, sesle kontrol edilen teknolojik cihazlar aracılığıyla bilgiye ulaşmayı okuryazarlık gerektirmeyen bir süreç haline getirmiştir. Bu değişim, geleneksel öğrenme yöntemlerinin etkinliğini sorgulatmıştır. Bilgiye erişimin kolaylaştığı bu dönemde, çağın gereksinimlerine ayak uydurabilmek için sürekli öğrenme becerilerinin kazanılması önemlidir. Bu becerilerin kazanılmasında, öğrencilere rehberlik eden en önemli unsurlardan biri ise öğretmenlerdir. Bu çalışma, öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerileri ile sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma, tarama modeli kullanılarak yürütülmüştür.

Anahtar kelimeler: Dijital Liderlik, Dijital Okuryazarlık, Bireysel Yenilikçilik.

The Relationship Between Teachers' Digital Literacy And Classroom Management

Abstract

The main goal of this study is to evaluate the digital leadership abilities of school administrators and the digital literacy skills of teachers and to understand their individual innovation perceptions. It also aims to reveal the relationship between these variables. In addition, determining the impact of school administrators' digital leadership abilities and teachers' digital literacy skills on individual innovation is another focus of the research. The digital leadership competencies of school administrators and the digital literacy skills of teachers can positively affect individual innovation levels. According to teachers' perceptions, school administrators with high levels of digital leadership and digital literacy skills can make a positive contribution to teachers' individual innovation potential. In this context, school administrators' digital leadership attitudes and the support and motivation they offer to teachers can enable teachers to improve their digital literacy competencies and therefore lead digital changes and transformations with innovative perspectives. Therefore, it is recommended that school administrators play a supportive role in this direction. Nowadays, rapid developments, especially in technology, have caused a radical change in information access. Today, rapid developments, especially in technology, have brought about a radical change in information access. While books were used as the main source of information in the past, the practice of accessing information through resource scanning that took days is now possible quickly and easily with the advancements in information technologies. This situation has caused our age to be called the information age. The new generation's familiarity with technology at an early age has made accessing information through voice-controlled technological devices a process that does not require literacy. This change has questioned the effectiveness of traditional learning methods. In this period when access to information becomes easier, it is important to acquire continuous learning skills in order to keep up with the needs of the age. One of the most important elements that guide students in acquiring these skills is teachers. This study examined the relationship between teachers' digital literacy skills and classroom management skills. The research was conducted using the survey model.

Key words: Digital Leadership, Digital Literacy, Individual Innovation.

Giriş

Bu çağda, dijitalleşmenin hız kazandığı bir dönemde öğretmenler, teknolojik değişimlere ve eğitimsel yeniliklere hızla uyum sağlamak ve bu değişimleri sınıf içi uygulamalara tutarlı bir şekilde entegre etmekte önemli zorluklarla karşılaşmaktadırlar (Allen & Berggren, 2016). Üniversiteler, zorluklarla başa çıkabilmek adına öğrencilere dijital okuryazarlık becerileri kazandırmayı amaçlayarak yaygın bir şekilde dijital okuryazarlık eğitimleri sunmaktadır. Dijital okuryazarlığı elde etme süreci, üç aşamada detaylı bir şekilde incelenebilir (Martin & Grudziecki, 2006). Üniversiteler, öğrencilere dijital okuryazarlık becerilerini kazandırmak için yoğun bir şekilde dijital okuryazarlık eğitimleri sunarlar. Bu eğitimler, dijital yeterliliklerin edinilmesiyle başlar. Dijital yeterlilik, bu alandaki pratik, anlayış, yaklaşım ve tutumu içerir. Ardından, bu yeterliliklerin kullanımı gelir. Dijital kullanım, kazanılan becerilerin belirli bir kontekste kullanılmasını ve uygulanmasını ifade eder. Son aşamada ise yenilikçi dijital dönüşüm gelir. Dijital dönüşüm, mevcut dijital yeteneklerin ve uygulamaların yenilikçi bir şekilde kullanılmasını sağlayarak bilgi alanında önemli değişikliklere olanak tanır (Bozyel, 2019: 1).

Dijital okuryazarlık, bilgi edinme, başarı elde etme ve eleştirel düşünme süreçlerinde kritik bir rol oynar. Bu nedenle, günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Eğitim alanında, ulusal öğretim programlarında günlük yaşamla disiplinler arası ilişkilendirmenin önemine özel bir vurgu yapılmıştır (Czerniak, Weber, Sandmann, & Aher, 1999). Bu perspektiften bakıldığında, dijital okuryazarlık sadece kuramsal bilgilerle sınırlı kalmamalıdır. Ancak dijital okuryazarlık eğitiminde, günlük yaşamla bağlantı kurma konusunda nelerin yapılması gerektiği, güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesi için, mevcut literatüre göz atıldığında daha çok dijital okuryazarlık kazanımları, becerileri, sosyal medya kullanımı, yaş grupları, cinsiyet ve dersle ilişkisi gibi konuların ele alındığını görüyoruz. Bu çalışmanın temel motivasyonlarından biri, günlük yaşamla sıkıca bağlantılı olan dijital okuryazarlık becerilerinin, bu ilişkinin alanyazındaki yeterli düzeyde ele alınmamış olmasıdır.

Yaşanan teknolojik gelişmeler sayesinde ihtiyaç duyulan herhangi bir bilgiye web sağlayıcıların bulunduğu her yerde ve her zaman ulaşmak mümkün hale gelmiştir. Öğretmenler bu durumu özellikle pandemi döneminde okullardan uzak kalan öğrencilerin ders eksikliklerini telafi etmek için kullanmışlardır. Yine bu dönemde öğrencilerinin eğitim kalitesini arttırmak için teknoloji destekli öğretim modellerini araştıran öğretmenler harmanlanmış öğrenme, ters yüz öğrenme gibi öğretim yöntemleri ile tanışmışlardır. Öğretmenlerin ve öğrencileri yoğun bir şekilde teknolojiyle iç içe olduğu bu dönemde öğrencilerin ve öğretmenlerin teknolojik yeterliliklerinin arttığı düşünülmektedir. Okul olmadan da web araçları sayesinde bilgiye ulaşabilen öğrenciler arasında hazır bulunuşluk düzeyleri, öğrenme ihtiyaçları, öğrenme teknikleri gibi farklılıklar oluşmaktadır. Bu farklılıkların etkin yönetilememesi durumunda ise aynı eğitim ortamını kullanan tüm öğrenciler için eğitimi engelleyici faktörler ortaya çıkmaktadır. Eğitimi engelleyen bu faktörleri yönetme görevi ise öğretmenlere düşmektedir. Eğitim politikalarının hedeflerine ulaşmak için kurulmuş olan eğitim ortamlarında öğrencileri amaçlar doğrultusunda güdülemek, motive etmek, öğrencilerde öğrenme istekliliği uyandırmak, eğitim için ayrılan zamanı verimli kullanmak, fiziksel ve beşeri unsurları kontrol etmek, dijital teknolojiler ve bilişim teknolojileri alanlarında yaşanan bu gelişmelerin, teknolojik gelişmeler ve toplumun ihtiyaçları doğrultusunda bireyler yetiştirmekle görevli olan öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerini ne düzeyde etkilediği bu araştırmanın gerçekleştirilme nedeni olmuştur.

Teknolojinin günümüzde insan yaşamını önemli ölçüde etkilediği ve değiştirdiği bir dönemde, öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerileri ile sınıf yönetimi yetenekleri arasındaki ilişkinin varlığı ya da yokluğu merak konusu olmuştur. Bu bağlamda

gerçekleştirilen literatür taramasında, konuyla ilgili daha önce yapılmış bir araştırmaya ulaşılamamıştır.

Dijital Okuryazarlık

Eğitimde teknoloji kullanımı, öğrenme ve öğretme süreçlerine katkı sağlamanın yanı sıra, eğitim maliyetlerini azaltma, zengin öğrenme deneyimleri oluşturma ve bireyselleştirilmiş öğretim hedeflerine ulaşma amacını taşımaktadır. Bu doğrultuda teknolojik araçlardan faydalanılarak öğrencilere daha etkili bir eğitim sunulması hedeflenmektedir (Özbilgin, 1991).

Türk Dil Kurumu (TDK), "dijital" kelimesini "sayısal" olarak tanımlamaktadır. İngilizce'de "Digital Literacy" olarak ifade edilen kavram Türkçede genellikle "Dijital okuryazarlık" terimiyle kullanılmaktadır. Bazı çalışmalarda ise bu kavram "Sayısal okuryazarlık" olarak da adlandırılmıştır.

Dijital okuryazarlık kavramı, ilk kez 1997 yılında Paul Gilster tarafından kaleme alınan "Dijital Okuryazarlık" adlı kitap ile literatüre girmiştir. Gilster, bu eserinde dijital okuryazarlığı, dijital ortamda sunulan bilgileri anlama ve kullanma becerisi olarak tanımlamıştır (Gilster, 1997). Başka bir deyişle, dijital okuryazarlık; kişilerin dijital kaynakları tanıma, erişme, yönetme, entegre etme, değerlendirme ve sentezleme becerileriyle birlikte, dijital araçları kullanarak yeni bilgi üretme sürecini içerir (Martin, 2006).

Dijital okuryazarlık, internetle ilgili becerilerimizi ve deneyimlerimizi kapsayan bir alanı ifade eder. Ancak, bu yetkinlikler yalnızca tuşlara basma becerisiyle sınırlı olmayıp, aynı zamanda teknik yeterlilikleri aşarak düşüncelere de hakim olmayı içerir (Gilster, 1997). Dijital okuryazarlık, bireylerin teknolojiyi doğru ve güvenli bir şekilde kullanabilme yeteneğini ifade etmektedir (Hague ve Payton, 2010).

Dijital okuryazarlık, bilgisayar programlarını kullanma yeteneğini aşan bir düşünce biçimidir. Bu, sadece bir bilgisayar programını kullanmakla sınırlı kalmayıp aynı zamanda okuma, verileri değerlendirme, internette bilgi çekme, ilişki kurma ve teknolojiyi etkili bir şekilde kullanma becerilerini içerir. Bilgisayarın dijital üreme özelliği, öğrenenlere yaratıcılık açısından yeni bir anlam kazandırır. Bu bağlamda, dijital okuryazarlık, öğrenenlerin yeni, ayrıntılı ve esnek bir düşünme biçimini benimsemelerini gerektirir (Eshet, 2002).

Yeni teknolojiye uyum sağlama, bireylerin dijital okuryazarlık seviyelerinin bir ölçütü olabilir; ancak, karşılaştıkları problemleri çözebilmek için gerekli bilgilere kolayca erişme ve bu bilgileri etkili bir şekilde değerlendirme yeteneği daha fazla önemsenmektedir (Onursoy, 2018). Dijital teknolojiyi güvenle kullanma yeteneği, insanların bilgiye erişme, bilgiyi paylaşma ve çağın yenilikleri hakkında bilgi sahibi olma kapasitelerine bağlı olarak yüksek bir dijital okuryazarlık düzeyine sahip olmalarını gerektirir (Öçal, 2017).

Dijital yeterliliklere sahip öğretmenler, internette doğru bilgilere kolayca erişebilir ve bu bilgileri sınıf ortamına aktararak öğrencilerinin dijital vatandaşlık becerilerini geliştirmelerine rehberlik edebilirler. Ayrıca, yeniliklere ve çeşitli uygulamalara açık olan bu öğretmenler, öğrencilerini dijital tehlikelerden koruyabilirler. İnternetin potansiyel risklerinden kaçınmak için, çocuklarınızı siber zorbalıktan, şiddet içerikli içeriklerden ve diğer zararlı içeriklerden korumanın etkili bir yolu, dijital okuryazarlığı yüksek öğretmenlerle çalışmaktır (Bingöl (2022: 30).

Dijital Okuryazarlık ve Eğitimde Teknoloji Kullanımı

Teknolojinin eğitimdeki rolü, gün geçtikçe artan keşifler ve hayatımızdaki teknolojik gelişmelerle birlikte giderek daha önemli hale gelmektedir. Bu durum, eğitimdeki yeniliklerin etkili bir şekilde uygulanması için teknolojinin kullanımının ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır. Eğitim teknolojisi, okulların bilgi ihtiyaçlarını karşılamak ve eğitim reformlarına uyum sağlamak adına kritik bir rol oynamaktadır.

Bu bağlamda düşünülduğünde, eğitim teknolojisi sürekli bir gelişim sağlamak ve öğrencilerin öğrenim deneyimini artırmak için eğitimcilerin değerleri, inançları ve teknik becerileriyle ne kadar uyumlu olduğuna bağlıdır. Gerçekleşen değişikliklerin geleneksel uygulamalardan ayrıldığı durumlarda, eğitimde uygulama zorlukları ortaya çıkabilir.

Eğitimdeki yenilikleri okullarda etkili bir şekilde uygulamak için öğretmenler, öğrencilerin kaliteli öğrenme deneyimini sağlamak adına yeni yapıları nasıl kullanacaklarını bilmelidir. Bu, öğretmenlerin teknolojiyi etkili bir şekilde entegre etmeleri ve öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun öğrenme ortamları oluşturmaları için önemli bir adımdır (Benedetto, 2006, s.51).

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), teknolojik ilerlemeleri takip etmek ve eğitim kurumlarında teknolojinin etkin kullanımını yaygınlaştırmak amacıyla çeşitli önemli projelere liderlik etmiş ve bu projeleri hayata geçirmiştir. 2005 yılında, ilk adımlardan biri olan FATİH projesi, 42.000 okula internet bağlantısı sağlamıştır. Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen projeler arasında Temel Eğitim Projesi, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, Bilgisayar Destekli Eğitim Projesi, Endüstriyel Okullar Projesi, Yaygın Mesleki Eğitim Projesi, Çağ Yakalama 2001 Projesi, World Links Projesi, Eğitim Portalı, Bilgiye Erişim Portalı, Skool.tr, Think.com Portalı, Intel Öğretmen Programı, Intel Öğrenci Programı, Yenilikçi Öğretmenler Projesi, Milli Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemi (MEBBİS), e- Bu projeler, teknolojiyi eğitimde etkili bir şekilde kullanmak ve öğrencilere daha iyi bir eğitim vermek için gerçekleştirilmiştir (MEB, 2009). Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), dijital bilgi teknolojilerinin değişen dinamiklerine uyum sağlamak amacıyla sürekli olarak projeler geliştirme ve bu alanda yenilikler yapma çabasını sürdürmektedir. Dijital çağın gerektirdiği öğrenme kültürüne hakim, teknolojiyi öncü bir şekilde kullanan öğretmenlerin dijital okuryazarlık düzeyleri, bu projelerin okullarda etkili bir biçimde uygulanmasında önemli bir etkiye sahip olabilir. MEB'in dijital dönüşüm projeleri, öğretmenlerin dijital becerilerini geliştirmeye yönelik stratejiler içermelidir (Özoğlu, 2019: 28).

Eğitim Örgütlerinde Dijital Okuryazarlık

Öğrenme, öğretme etkinliklerinde hızla gelişen bilgi ve iletişim teknolojilerinin potansiyelinden maximum düzeyde faydalanmak eğitim hedeflerine ulaşmada büyük kolaylıklar sağlayacaktır. Öğretmenler dijital çağda öğrencilerine farklı teknolojiler ile tanışma fırsatı verebilmeli ve zorluklar ile karşı karşıya kaldığında ne yapması gerektiği ile ilgili yönlendirmeler yapabilmelidir. Uygun dijital beceriye sahip olmayan öğretmenlerin bu teknolojileri öğrenme öğretme sürecinde kullanması, öğrencilerin ve kendisinin dikkatini dağıtabilmekte ve öğrenme çıktılarının olumsuz etkilenmesine sebep olabilmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmeleri, öğrencilerine dijital okuryazarlık konusunda rehberlik edebilmeleri ve bu becerilerin eğitim öğretim müfredatında kullanılması, öğrencilerin okul içi ve dışı deneyimleri arasında oluşabilecek boşluğun azaltılmasında etkili olacaktır (Akıncan, 2022: 49).

Küreselleşen dünyada bilim ve teknoloji alanlarında pek çok değişim meydana gelmiştir. Bu değişimler yaşamın her noktasını etkiler niteliktedir. Günümüzde dijital ortamlar ve internet hayatın tüm alanlarında bulunmaktadır. Kişinin değişik teknolojileri kullanarak dijital ortamlarda yazabilmesi ve farklı platformlarda uygun bilgiyi edinmesi, ölçümlemesi ve bir araya getirmesi için güvenli ortamlarda web kullanımını yaygınlaştırmak, günümüz ferdinin bilgi öğrenmesi için büyük önem taşımaktadır (Hamutoğlu, Güngören, Uyanık & Erdoğan, 2017: 410). Çağımızdaki değişimlerin sonucunda hayatın tüm alanları etkilenmiştir. Bunlardan etkilenen en önemli alanlardan biri de eğitim alanıdır. Teknoloji alanındaki gelişmelerin eğitime etkisi ile teknoloji kullanımı ve dijital okuryazarlık becerilerinin düzeyi oldukça önem kazanmıştır. Eğitimde oluşan yenilikleri eğitim örgütlerine uygun uygulamalarla entegre etmek için eğitimciler öğrencilerde nitelikli öğrenmeyi sağlayacak yeni

araçları okullarda nasıl kullanması gerektiğini bilmelidir (Benedetto, 2006: 51). Dijital gelişmelerin eğitim alanlarıyla bütünleşebilmesi ve eğitim örgütlerinin amaçlarına ulaşabilmesi için dijital araçların doğru ve etkin kullanılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Hedeflere ulaşmak amacıyla öğrenenlerin dijital beceriler edinmeleri için faaliyetler gerçekleştirilmektedir (Şahin, 2021: 3499).

Eğitim örgütlerinde dijital okuryazarlık becerilerinin öğrencilere edindirilebilmesi için teknolojinin çok yönlü kullanılması, aynı zamanda kullanımına da teşvik edilmesi gerekmektedir. MEB Eğitim vizyonu dosyasında, öğrenme için sınırların geçilmesi, eğitim örgütlerinde ve eğitimde fırsat eşitliği sağlamak için değerlendirme yönteminin çoktan seçmeli test ile sınırlı kalmaması için dijital kaynaklara oldukça değer vermiştir. Bilinçli ve üst düzey dijital okuryazarlık kabiliyeti seviyesinde olan öğretmenler öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerini de bir rehber gibi geliştirir. Dijital okuryazarlık becerileri üst düzey olan öğretmenlerin eğitim kurumlarında da etkili ve verimli olacağı düşünülmektedir. Eğitim örgütlerinde öğrenciler teknoloji ile tanışmalı ve yaparak yaşayarak öğrenmelidir. Bu da dijital okuryazarlık becerisi edinmiş öğretmenlerle ve ders ortamlarında dijital araçgereç kullanımı ile olacağı düşünülmektedir (Yavuziğitoğlu, 2023: 36-37).

Dijital okuryazarlık eğitim örgütlerinde kullanılan öğretim programlarında da oldukça önemli yer tutmaktadır. Birçok kazanım ve beceri doğrudan dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmeyi hedefler niteliktedir. Dijital okuryazarlığın bu bağlamda eğitim örgütlerinin en değerli becerilerinden biri olduğu söylenebilir.

Vasile'nin (2012, s.732-734) ifadesine göre, öğretmen ve öğrenciler arasındaki etkileşim, uzaktan eğitim dersleri gibi çevrimiçi faaliyetlerin giderek artması, dijital okuryazarlığın ve dijital teknolojilerin öğrenme süreçlerinde kritik bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Gelişen teknolojiyle birlikte, tablet, telefon ve bilgisayar gibi internet bağlantılı dijital araçların eğitim ortamlarında yaygın olarak kullanılması, bu araçların kullanımındaki dijital okuryazarlık düzeyleri arasında bir paralellik göstermektedir.

Dijital bölünme ve dijital uçurum dijital araçlara erişim konusundaki farklılığa işaret etmektedir. Öğretmenlerin dijital çağda teknolojiye erişim imkanı olmayan çocukların diğer çocuklar ile aralarında dijital anlamda oluşabilecek açığı kapatabilmeleri için okul ortamında fırsatlar sunabilmeleri gerekmektedir. Öğretmenlerin bu fırsatları öğrencilerine sunabilmeleri için önce kendi dijital okuryazarlık yetkinliklerini geliştirmeleri gerekmektedir. Öğretmenlerin dijital okuryazarlık konusunda gerekli becerilere sahip olmaları mesleki yaşamları ve dijital topluma katılmaları için de önemli bir husustur ve dijital okuryazarlık dijital bölünme ve dijital uçurum konusundaki problemleri en aza indirgenmesinde avantajlar sağlayacaktır (Akıncan, 2022: 49).

Dijital Okuryazar Öğretmenlerin Özellikleri

Dijital okuryazarlık, teknolojik araçları kullanma becerisinin yanı sıra bireylerin dijital ortamda karşılaştığı sorunları çözebilme yeteneği olarak da değerlendirilebilir. Kozan'a (2018, s.17) göre, dijital okuryazar öğretmenler, dijital alanlarda ortaya çıkan talimatları, farklı komutları, görsel objeleri ve dijital ifadeleri anlama yeteneğine sahiptirler. Bununla birlikte, bu öğretmenler dijital araç ve gereçleri etkili bir şekilde kullanma konusunda beceriklidirler. Elçi (2015, s.6) ise dijital okuryazar olan öğretmenlerin, sadece dijital araçları etkili bir şekilde kullanmakla kalmayıp, aynı zamanda analitik düşünme becerileri sayesinde sosyal yaşamda ortaya çıkan problemlere çözümler üreterek uygun davranışlar sergileyebileceklerini ifade etmiştir.

MEB ve öğretmen dijital okuryazarlığı

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), dijital öğretmenleri yetiştirmek ve gençleri yarının teknoloji odaklı dünyasına hazırlamak amacıyla FATİH (Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi

İyileştirme Hareketi) Projesi'ni başlatarak önemli bir adım atmıştır (MEB, 2010). FATİH Projesi, akıllı tahtalar aracılığıyla tüm okulların internet erişimine sahip olmasına ve kapsamlı bir teknolojik dönüşümün gerçekleştirilmesine odaklanan önemli bir girişimin temel unsurlarından birini oluşturmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı, eğitim kurumlarının dijital dönüşümünü sağlamak amacıyla FATİH projesini yürütürken, aynı zamanda altyapısal eksiklikleri giderme çabalarına büyük önem vermiştir. Geleceği planlama ve hedeflere kararlılıkla ilerleme amacıyla, eğitim vizyonunu oluşturarak kurumların ve sistemlerin istikrarlı duruşunun en önemli belgesini oluşturmuştur (Ertürk, 2020; Parlak, 2017). Bu bağlamda, 23 Ekim 2018 tarihinde, 44 hedefin belirlendiği ve bu hedeflerin gerçekleştirilmesini planlamak için oluşturulan takvimle birlikte 2023 Vizyon Belgesi, "Mutlu Çocuklar Güçlü Türkiye" sloganıyla kamuoyuyla paylaşılmıştır (MEB, 2018).

2023 Vizyon Belgesi, eğitim öğretim süreçlerini dijitalleştirme ve okul paydaşlarının dijital okuryazarlık becerilerini destekleme hedeflerini içermektedir. Bu doğrultuda, ülkemizdeki çeşitli kurumların görüşleri alınarak dijital içerik oluşturma ekosistemi hayata geçirilecek ve ulusal düzeyde standartları yakalayan zengin bir "Ulusal Dijital İçerik Arşivi" oluşturulacaktır. Öğrencilerin üst düzey bilişsel gelişimine katkı sağlayabilecek dijital ölçme araçları hazırlanacak ve bu araçlar aracılığıyla PISA gibi sınavlardan daha etkili sonuçlar elde edilmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda, dijital okuryazarlığı yüksek seviyede geliştirmek isteyen öğretmenlere sürekli olarak uzaktan veya yüz yüze eğitim faaliyetleri, çevrimiçi eğitimler ve eğitici videolar sunularak destek sağlanacaktır (Çapraz, 2023: 31).

Pandemi koşulları altında EBA'nın etkili kullanımı, MEB'in dijitalleşme çabalarının ve önceden oluşturulan altyapının önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Bu dönemde, öğrencilere, öğretmenlere ve velilere uzaktan eğitimde destek sağlamak adına yapılan çalışmalar, eğitim sistemimizin esnekliğini ve dijital altyapısının güçlü oluşunu vurgulamıştır (Kahraman, 2020; Karaca ve Karaca, 2021).

Beklenmedik bir şekilde gelişen pandemi süreci, evrensel düzeyde dijitalleşmenin hız kazanmasına sebep oldu ve eğitim kurumları dahil birçok alanda dijital araçların kullanımında artış yaşandı. Eğitim kurumlarının dijitalleşme ihtiyacı ve bu doğrultuda atılması gereken adımların acil bir şekilde gerçekleştirilme zorunluluğu, dijital dönüşüme önemli bir fırsat sunmuştur. Bu fırsatı değerlendirmeyi hedefleyen ülkelerin, e-öğrenmeye yönelik harcamalarının 2016'da 46.67 milyar dolar iken, 2022'de 243 milyar dolara çıkması beklenmektedir. Bu durum, tüm dünyada geleneksel eğitim anlayışından dijital eğitim modeline doğru bir geçişin yaşandığını göstermektedir (Nurdin, 2021; Tregua vd., 2021).

Okul müdürleri, dijital liderlik anlayışıyla hareket ederek, sahip oldukları dijital okuryazarlık becerileriyle birlikte eğitim-öğretim faaliyetlerini yönlendiren öğretmenler, bireysel yenilikçilik anlayışlarıyla değişim ve dönüşüme inanmış öğrenciler yetiştirmenin önemli bir sorumluluğunu üstlenmelidir. Bu sorumluluk, değişimin en çok etkilediği kurumların başında gelen okulların, bireylerin bilincinde olmalarını gerektirir.

Bu görevi üstlenen kişilerin, değişimin hızla etkilediği ve dönüştürdüğü okullarda, öncelikle gerekli donanıma sahip olmaları beklenmektedir. Okul müdürleri ve öğretmenler, dinamik bir yapıya sahip olan bu okullarda sınıf ortamlarında sistem uygulayıcı olarak öne çıkmaktadır. Bu nedenle, öğretmenlerin bireysel yenilikçilik tutum ve anlayışları, eğitim kalitesini belirlemede kritik bir rol oynamaktadır. Bu tutum ve anlayış, öğrencilere örnek oluşturarak, değişime uyum sağlama ve yeni teknolojilere adapte olma konusunda önemli bir etki yaratmaktadır (Haelermans ve Blank, 2012; Kaya ve Usluel, 2011).

Dijital okuryazarlık ve öğretmen

Eğitim-öğretim ortamlarında kullanılan internet, öğrencilere sadece yaşam boyu öğrenme becerilerini kazandırmakla kalmayıp aynı zamanda bilgiye ulaşma sürecinde sorumluluk almalarına da yardımcı olan önemli bir araçtır (Akkoyunlu, 2002). İnternet,

tehlikeli bir ortamdır. Dolandırıcılar, bilgisayar korsanları, pornografi ve cinsel istismar gibi birçok zararlı içerik ve kişi, bilgi paylaşımı ve insanlarla iletişim kurma imkanına sahiptir. Bu nedenle, birçok okul, kötü niyetli aktiviteleri önlemek için sıkı politikalar ve prosedürler uygular. Ancak, öğrencileri internet üzerinde güvende tutma çabalarının çoğu üretkendir; zira aşırı korumacı önlemler, öğrencilerin güvenlik becerilerini geliştirmelerini engelleyebilir (Marcovitz, 2007). Brubaker (2005) tarafından yapılan araştırmaya göre, internetin eğitim ortamlarında kullanılmasıyla bazı sorunlar ortaya çıkmaktadır. Araştırmada, sınıflara yerleştirilen internet erişimine sahip bilgisayar veya dizüstü bilgisayara bağlanan öğrencilerin, öğretmenin farkında olmadığı internet üzerinde başka etkinliklerle meşgul oldukları belirtilmektedir. Bu davranışların, öğrencilerin ileriki iş ve sosyal yaşamlarında aşırı internet kullanımına yönelmelerine neden olabileceği ve problemlerle internet alışkanlıklarına yol açabileceği ifade edilmektedir.

Burbules ve Callister (2000) internet üzerindeki riskleri, bilgi kirliliği, pornografi, nefret gruplarının propagandası ve potansiyel tehlikeli içerikler gibi kontrol edilmeye çalışılan bilgilerle ilgili olarak değerlendirmişlerdir. Marcovitz (2007), okulların internet filtrelerine ihtiyaç duyduğunu ancak bu filtrelerin eğitim sürecine katkı sağlayabilecek bilgilere erişimi sınırlamadan yapılandırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Öğrencilerin denetlenmesi ve öğretmenler tarafından gözlemlenmesinin önemine ek olarak, öğrencilere uygunsuz içerikle karşılaştıklarında nasıl tepki vermeleri gerektiği öğretilmelidir.

Ayrıca, öğrencilerin beklentileri, teknolojiyi nasıl etkili bir şekilde kullanabilecekleri konusunda eğitilmeleri ve sınıfların veya okulların kabul edilebilir kullanım politikalarını oluşturmanın önemi üzerinde durulmaktadır.

İnternet ortamının sınıfa taşınmasıyla birlikte birçok riskin de ortaya çıktığı açıktır. Ancak, teknolojiyi sınıf dışında bırakmak da kabul edilemez. Öğretmenin, bu risklerle başa çıkabilmesi ve öğrencileri doğru şekilde yönlendirebilmesi için dijital bir vatandaş ve dijital okuryazar olması gerektiği açıktır (Özoğlu, 2019: 28).

Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık seviyelerini belirlemek ve öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim programları düzenlemek, öğretmenlerin dijital dünyada liderlik rolünü güçlendirmek açısından son derece kritik bir rol oynamaktadır (Üstündağ vd., 2017: 20). Üstündağ ve ekibi (2017), Dijital Okuryazarlık Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması amacıyla yürütülen çalışma kapsamında, 13 devlet üniversitesinde 3. ve 4. sınıflarda eğitim gören 979 fen bilgisi öğretmen adayı ile veri toplandı. Aynı zamanda, bu öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerini değerlendirmeyi hedefleyen araştırmada, genel olarak fen bilgisi öğretmen adaylarının yeterli bir dijital okuryazarlık düzeyine sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Ocak ve Karakuş'un (2018: 1429) ifadesine göre, öğretmen adaylarının yüksek düzeyde dijital okuryazarlığa sahip olmaları, eğitim sürecinde daha etkili öğrenme ortamları oluşturmalarına katkıda bulunabilir. Bu bağlamda, Özoğlu (2019) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, 397 öğretmen adayının dijital okuryazarlık beceri düzeyleri ile yaşam boyu öğrenme eğilim düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonuçları, öğretmen adaylarının genel olarak yüksek düzeyde yaşam boyu öğrenme eğilimine ve dijital okuryazarlık düzeyine sahip olduğunu, ancak bu iki faktör arasındaki ilişkinin çok düşük olduğunu göstermektedir.

Çalışmanın önerileri doğrultusunda, öğretmen adaylarına lisans düzeyinde dijital okuryazarlık ve etkili teknoloji kullanımı konularında eğitim verilmesi durumunda, bu adayların sınıf ortamında dijital materyalleri etkin bir şekilde kullanma yetenekleri gelişebilir. Bu sayede, öğretmen adayları, okulların özgün sistem ve altyapısını kurma konusunda da destek olabilirler (Aydar, 2021: 35).

Sınıf Öğretmenleri Açısından Dijital Okuryazarlığın Önemi

Eğitim süreçlerinde kullanılan dijital teknolojiler, öğrencilerin okul ve ev ortamlarında eğitim, sosyal etkileşim ve eğlence amacıyla kullandıkları çeşitli donanım ve yazılımları içermektedir. Bu araçlar arasında masaüstü bilgisayarlar, dizüstü bilgisayarlar, tabletler, cep telefonları, akıllı telefonlar, PDA'lar, oyun konsolları gibi mobil cihazlar, bilgi, multimedya ve iletişim kaynaklarını içeren internet kaynakları ve Web 2.0 teknolojileri yer almaktadır. Ayrıca, veri kayıt ekipmanları, dijital mikroskoplar, flipcams, smartpens, kameralar, ses ve video kaydedicileri ile etkileşimli beyaz tahtalar gibi dijital kayıt cihazları da eğitim süreçlerinde kullanılmaktadır. Bu araçların etkili bir şekilde kullanılabilmesi için öğretmenlerin dijital okuryazarlık seviyelerinin belirli bir düzeyde olması önemlidir. Bu, öğretmenlerin öğrencilere daha etkili rehberlik yapabilmeleri, öğrenmeyi destekleyen yazılımları etkili bir şekilde kullanabilmeleri ve dijital teknolojilerin getirdiği fırsatları değerlendirebilmeleri açısından kritiktir (Kalınkol, 2023: 32).

ABD Eğitim Bakanlığı, Ulusal Eğitim Teknoloji Planı'nda, dijital okuryazarlık kavramını, öğrencilerin öğrenme süreçlerini, değerlendirmeyi ve öğretim uygulamalarını geliştirmek için öğretmenlerin gereksinim duyduğu becerilere atıfta bulunarak tanımlamıştır. Bu kapsamlı plan, eğitimi dönüştürmeye yönelik olup, gelişen teknoloji çağında dijital okuryazarlığın ne anlama geldiği konusunda daha fazla bilgi edinmek için Uluslararası Eğitimde Teknoloji Derneği (The International Society for Technology in Education - ISTE) standartlarına başvurmuştur (U.S. Department of Education, 2010). ISTE'ye göre (2012: 1), günümüz öğrencileri için kritik olan beceriler arasında, teknolojiyi kullanarak analiz yapma, öğrenme ve keşfetme yetenekleri bulunmaktadır. Dijital çağ becerileri, öğrencileri sadece akademik başarıya değil, aynı zamanda günlük yaşamla ve toplumlarıyla etkileşime geçme ve sosyal, sivil katkılarda bulunma konusunda hazırlamak için büyük bir öneme sahiptir. Ulusal Eğitim Teknolojisi Standartları (NETS) çerçevesinde, ISTE, araştırma ve bilgi akıcılığı, eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme, dijital vatandaşlık, teknoloji işlemleri ve kavramları, yaratıcılık ve yenilikle ilgili becerileri içeren standartları geliştirmiştir. Bu bağlamda, günümüzde dijital okuryazarlık kavramının öğretmenler için hayati bir yetkinlik olduğu ve öğretmenlerin bu beceri setine sahip olmalarının kaçınılmaz bir gereklilik olduğu vurgulanmaktadır.

Bazı öğretmenler dijital araçların kullanımını oldukça zorlayıcı bulabilirler çünkü kendi beceri seviyelerinin öğrencilerinkine yetişmediğini düşünürler ve bu da dijital okuryazarlığı öğretme kabiliyetlerini sorgulamalarına neden olur. Ancak, işlevsel becerilerin dijital okuryazarlığın sadece bir parçası olduğunu anladıklarında, bu endişeler azalabilir. Dijital teknolojilerle iletilen bilgi ve anlamı eleştirel bir şekilde değerlendirme yeteneği, dijital okuryazarlığın önemli bir yönüdür. Bu nedenle, teknoloji kullanımını çevreleyen karmaşayı azaltmak önemlidir, böylece öğretmenler konuyla ilgili daha rahat hissederler. Örneğin, başlangıçta korkutucu görünebilecek bir podcast yapma görevi aslında oldukça basittir. Bu görev, bilgisayar mikrofonu kullanarak bir miktar ses kaydetmek, çeşitli ücretsiz yazılımları kullanarak düzenlemek ve ardından okul öğrenme platformuna veya web sitesine yüklemekten ibarettir (Hague ve Payton, 2011: 2). Pandemi döneminde, grup konferansları düzenlemek de bir akıllı telefon uygulaması aracılığıyla kolaylıkla gerçekleştirilebilecek bir iş haline gelmiştir.

Öncelikle, kullanılacak araçların önceden test edilmesi, ardından öğretmenin bu araçlara aşina olması büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, herhangi bir teknoloji sorunu yaşandığında öğrencilerin alternatif aktivitelerle meşgul olabileceği bir planın hazır bulunması da gereklidir (Kalınkol, 2023: 33).

Özellikle pandemi sürecinde, uzaktan eğitimin tamamen dijital araçlar aracılığıyla (EBA, Zoom Video Konferans, Skype gibi platformlar) gerçekleştirildiği düşünüldüğünde, bu sistem üzerine odaklanan öğretmenler ve eğitim yöneticileri için dijital okuryazarlık kavramı

daha da kritik bir öneme sahip hale gelmiştir. Pandemi koşullarının zorlamasıyla birlikte, öğretmenlerin ve yöneticilerin dijital becerilerini güçlendirmeleri, çevrimiçi öğretim süreçlerini etkili bir şekilde yönetebilmeleri ve öğrencilere en iyi eğitimi sunabilmeleri için önemli bir gereklilik haline gelmiştir. Bu bağlamda, dijital okuryazarlık, eğitimcilerin dijital ortamlarda etkili bir şekilde navige edebilmeleri ve öğrencilerle etkileşimde bulunabilmeleri için vazgeçilmez bir beceri setini temsil etmektedir (Bozkurt, 2020: 130).

Öğretmenlerin Dijital Yeterlikleri

Öğrencilerin dijital becerilere sahip olup topluma ayak uydurarak ülkelerine sosyal ve ekonomik anlamda faydalı olabilmeleri için dijital yeterlik anlamında güncel ve donanımlı eğitim programlara ihtiyaç duyulmaktadır (Yazar ve Keskin, 2016). Aynı zamanda, revize edilen eğitim müfredatları içerisinde öğretmenlerin, eğitim sürecinde dijital teknolojileri daha etkili ve verimli bir şekilde kullanabilmeleri, öğrencilerin dijital becerilerini geliştirebilmeleri için dijital yeterliliklere sahip olmaları gerekmektedir. Yapılan çalışmalarda öğretmenlerin lisans öğrenimlerinde almış oldukları dijital deneyimlerin meslek sahibi olduktan sonra dijital yeterliklerini etkili ve verimli kullanabilmesini etkilediğini göstermektedir (Gümüş, 2021: 17-18).

Dijital Okuryazarlıkla Sınıf Yönetimi Arasındaki İlişki

1980'li yıllardan sonra hızlı bir gelişme gösteren dijital teknolojiler insanların hayatında önemli bir yer edinmiştir. İnsanların ilgi alanlarına göre kendini güncelleyerek her geçen gün kullanım alanını genişletmiş ve kullanıcı sayısını arttırmıştır. Bu dönemlerde dijital teknolojiler ile küçük yaşlarda tanışan bireyler adaptasyon sürecinde problem yaşamazken dijital teknolojiler ile daha ileri yaşlarda tanışan bireyler ise teknolojiyi kullanmakta zorluklar yaşamışlardır. Öğretmenler bilgiye ulaşma hızının arttığı ve bilgi edinme araçlarının değiştiği dijital çağda doğan dijital yerlilere, geleneksel yöntemlerle eğitim vermekte; sınıf ortamlarında matbu ders kaynakları, kalem, silgi ve defterlerle ders işlemektedirler (Tombul, 2022: 41). Oysa ki dijital teknolojiler ile küçük yaşlarda tanışmış olan dijital yerlilerin bilgiye ulaşma yolları ve bilgiyi kullanma şekilleri kendilerine bilgi aktarmakla görevli olan öğretmenlerden farklılık göstermektedir. Yeni nesli yetiştirmekle görevli olan öğretmenlerin rolleri de gelişen dijital teknolojiler ile birlikte değişmektedir. Öğretim sürecini planlamak, öğretim sürecine etki eden faktörleri yönetmek, öğretimin kalitesini ve kalıcılığını arttırmak anlamlarına da gelen sınıf yönetimi süreci gelişen ve değişen bilişim teknolojilerine uyum sağlamalıdır. Günümüzde öğretim süreçlerinin teorik bilgilerin yanı sıra ders kazanımlarına uygun teknolojik gelişmelerle desteklenmesi; geliştirilebilir ve sürdürülebilir dijital uygulamalar içermesi bir gereklilik haline gelmiştir. Teknolojik araçlar ile desteklenen eğitim sürecinde öğrencilerin daha aktif rol aldığı, edinilen bilginin farklı öğrenme alanlarına daha kolay transfer edildiği, öğretme ve öğrenme sürecinin daha keyifli bir hale dönüştüğü görülmektedir (Bal, 2019, 48). Bu nedenlerle öğretmenlerden, öğrenim süreçlerini destekleyecek web 2.0 teknolojileri kullanarak bir eğitim materyali oluşturma, paylaşma ve düzenleme gibi dijital okuryazarlık becerileri göstermeleri beklenmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı bu beklentileri gerçekleştirebilmek amacıyla öğretmenlerin çevrim içi ortamda mesleki gelişimini desteklemek için Öğretmen Bilişim Ağı (ÖBA) oluşturmuş ve bu uygulama üzerinden öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerini, sınıf yönetimi becerilerini ve mesleki gelişimini destekleyici eğitimler düzenlemektedir. Dijital uygulamaların kullanımında ülkemizdeki öncü kurumlardan biri olan Millî Eğitim Bakanlığı öğrenme sürecini desteklemek amacıyla oluşturduğu Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ile de öğrencilere zenginleştirilmiş eğitim materyalleri sağlamaktadır. Zenginleştirilmiş ve etkileşimli olan bu eğitim uygulamaları ile öğrencilerin zaman ve mekân kavramı olmadan bilgiye ulaşmaları amaçlanmıştır.

Sonuç

Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin görev yaptıkları okul türü değişkenine göre farklılaşma durumu incelendiğinde, görev yapılan okul türünün sınıf yönetimi düzeyine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma oluşturmadığı görülmektedir. Türk eğitim sistemindeki okul kademelerinin yer aldığı araştırmada en yüksek sınıf yönetimi ortalamasına sahip olan okul türünün anaokulları olduğu görülmektedir. Sınıf yönetimi becerileri aracılığıyla toplanan verilerde araştırmaya katılan okul kademelerinin sahip olduğu ortalamaların anaokullarından liseye doğru kademeli olarak azaldığı görülmektedir. Bu durum öğrencilerin yaş seviyesi, öğretmenlerin sınıf yönetiminde belirleyici bir role sahiptir yorumlanabilir. Literatürde farklı okul türlerinde görev yapan öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin incelendiği bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin öğretmenin mezun olduğu fakülte değişkenine göre farklılaşma durumunun incelendiği çalışmada; öğretmenin mezun olduğu fakültenin, öğretmenin sınıf yönetimi becerileri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma oluşturduğu görülmektedir. İnceleme sonucu bu farkın eğitim fakülteleri lehine olduğu görülmüştür. Gerçekleştirilen alanyazın taramasında bu araştırmadan elde edilen sonucu destekler nitelikte çalışmalara ulaşılmıştır. Yüksel (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmada istatistiksel olarak bir farklılık bulunmamasına rağmen ölçeğin alt boyutları olan sınıfın fiziksel düzeni, öğrenme öğretme süreci, iletişim ve motivasyon boyutlarında elde edilen değerlendirme puanları ortalamalarında eğitim fakülteleri lehine bir dağılım görülmektedir.

Öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerileri ile sınıf yönetimi yetenekleri arasındaki ilişkiyi inceleyen regresyon analizi sonuçlarına göre, bu iki değişken arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Elde edilen bulgulara dayanarak, öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerindeki artışın sınıf yönetimi becerilerinde de artışa neden olabileceği sonucuna ulaşılabilir. Dijital okuryazarlık becerilerinin sınıf yönetimi yeteneklerinin %14.6'sini açıkladığı ve bir öğretmenin dijital okuryazarlık becerisindeki her bir birimlik artışın sınıf yönetimi yeteneklerinde 0.23 birimlik bir artışa yol açabileceği belirlenmiştir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar, öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerinin, sınıf yönetimi becerilerini anlamlı bir şekilde öngördüğünü göstermektedir.

Son yıllarda hızla gelişen dijital teknolojiler, gelecekte insan hayatını nasıl şekillendireceğimizi kestirmek zor olsa da, dünya genelindeki hızlı dijital dönüşümler insanları dijital teknolojileri kullanmaya yönlendirmektedir. Bu durum, dijital okuryazarlık becerileri gelişmiş bireyler için önemli kolaylıklar sunmaktadır. Örneğin, e-devlet kapısı ile resmi işlemlerin büyük bir kısmı online olarak yapılabilen, EBA gibi platformlar aracılığıyla zenginleştirilmiş eğitsel materyaller erişilebilir hale gelmektedir. Geleceğin liderleri, bilim insanları, doktorları gibi topluma yön veren kişilerin, yani öğretmenlerin bu dijital gelişmelere ayak uydurması düşünülemez. Öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerilerini güçlendirmesi, topluma örnek olması ve dijital teknolojileri eğitim sürecinde etkili şekilde kullanarak süreci verimli bir şekilde tamamlaması beklenmektedir.

Bu çalışma öğretmenlerle gerçekleştirilmiştir. Gelecekte, öğrencilerin dijital okuryazarlık becerileri ile öğretmenlerin sınıf yönetimi yetenekleri arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalara odaklanılabilir. Araştırma, ilişkisel tarama modeli kullanılarak nicel araştırma yöntemleriyle gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulguların daha derinlemesine incelenmesi amacıyla nitel veya karma araştırma yöntemleri kullanılarak yeni çalışmalar yapılabilir. Ayrıca, alanyazına katkı sağlamak amacıyla, dijital okuryazarlık ile ilgili olarak son yıllarda dikkat çeken değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyen yeni çalışmalar yapılabilir.

Branş öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin sınıf öğretmenlerine göre düşük olduğu çalışma sonucunda elde edilmiştir. Bu durumun sebepleri araştırılabilir.

Alanyazında, sınıf yönetimi alanında ortaöğretim kademesine yönelik yakın zamanda yapılmış sınıf yönetimi araştırmalarına rastlanılmamıştır. Bu alanda çalışmalar yapılabilir.

Araştırma sonucunda okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin dijital okuryazarlık becerilerinin branş öğretmenlerine göre düşük olduğu görülmektedir. Bu durumun sebepleri araştırılabilir. Öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerileri erkek öğretmenler lehine daha yüksek çıkmıştır. Ağırlıklı olarak ataerkil aile yapısına sahip olan Türkiye’ de kadın öğretmenlerin toplum içinde farklı rol ve sorumluluklarının olması (anne, eş, ev hanımı gibi) erkek öğretmenlere göre dijital okuryazarlık alanında daha gerilerde yer almasına neden olmuş olabilir. Bu durumun olası diğer sebepleri araştırılabilir.

Kaynakça

- Akkoyunlu, B. (2002). Öğretmenlerin internet kullanımı ve bu konudaki öğretmen görüşleri. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22(22).
- Allen, C., & Berggren, J. (2016). Digital literacy and sustainability—a field study in EFL teacher development. CALL communities and culture—short papers from EUROCALL, 14-19.
- Bal, H. (2019). Öğretmenlerin eğitimde yeni teknolojileri ve web 2.0 araçlarını kullanımlarının değerlendirilmesi. MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü.
- Benedetto, R. (2006). How do independent school leaders build the educational technology leadership capacity of the school?. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Pennsylvania: Drexel Üniversitesi.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 6(3), 112-142.
- Brubaker, C. L. (2005). An instrument to measure ethical caring in clinical encounters between student nurses and patients. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Burbules, N. C. and Callister, T. A. (2000). Universities in transition: The promise and the challenge of new technologies. Teachers College Record, 102(2), 271-93.
- Elçi, A. C. (2016). Bilişim Teknolojileri Ve Yazılım Dersi Öğretim Programına Yönelik Öğrenci Görüşlerinin Dijital Vatandaşlık Bağlamında İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ertürk, A. (2020). 2023 Eğitim vizyonu: Sorunlara çare mi? Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 48, 321-345.
- Eshet, Y. (2002). Digital literacy: A new terminology framework and its application to the design of meaningful technology-based learning environments. I. P. (Eds.) içinde, Proceedings of EDMEDIA, 2002 World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia, ve Telecommunication (s. 493-498). Norfolk, NA.
- Gilster, P. (1997). Dijital literacy. New York: Wiley.
- Haelermans, C. & Blank, J. L. T. (2012) Is a school's performance related to technical change?—A study on the relationship between innovations and secondary school productivity. Computers & Education, 59(3), 884-892.
- Hague, C., & Payton, S. (2011). Digital literacy across the curriculum. Curriculum Leadership, 9(10), 1-4.
- Hague, C., ve Payton, S. (2010). Digital literacy across the curriculum. Bristol: Futurelab.
- Hamutoğlu, N., Güngören, C., Uyanık, K., & Erdoğan, G. (2017). Dijital Okuryazarlık Ölçeği: Türkçe 'ye Uyarlama Çalışması. Ege Eğitim Dergisi, 18(1), 408-429.

- Kahraman, M.E. (2020). Covid-19 salgınının uygulamalı derslere etkisi ve bu derslerin uzaktan eğitimle yürütülmesi: Temel tasarım dersi örneği. İMÜ Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Dergisi, 6(1), 44-56.
- Karaca, İ., & Karaca, N. (2021). 2023 vizyon belgesi'nin dijitalleşme açısından incelenmesi. Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi, 5(2021), 1-8.
- Kaya, G. ve Usluel, Y. K. (2011). Öğrenme-öğretme süreçlerinde BGT entegrasyonunu etkileyen faktörlere yönelik içerik analizi, Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, (31), 48-67.
- Keskin, İ. ve Yazar, T. (2015). Öğretmenlerin yirmi birinci yüzyıl becerileri ışığında ve yaşam boyu öğrenme bağlamında dijital yeterliliklerinin incelenmesi. International Journal of Human Sciences, 12(2), 1691-1711.
- Marcovitz, A. B. (2007). Introduction to Logic and Computer Design with CD. McGraw-Hill, Inc.
- Martin, A. (2006). A European framework for dijital literacy. Nordic Journal of Dijital Literacy, 2, 151-161.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2018). 2023 Eğitim vizyonu.
- Nurdin, N. (2021). E-learning adoption and use hype cycle during Covid-19 outbreak (A longitudinal survey). Indonesian Journal of Informatics Education. 5(2), 69- 78.
- Ocak, G. ve Karakuş, G. (2018). Öğretmen adaylarının dijital okur-yazarlık özyeterliliği ölçek geliştirme çalışması. Kastamonu Education Journal, 26(5), 1427-1436. doi:10.24106/kefdergi.1931
- Onursoy, S. (2018). Üniversite gençliğinin dijital okuryazarlık düzeyleri: Anadolu Üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 6(2), 989-1013.
- Öçal, F. N. (2017). İlkokul öğretmenleri ve velilerin kendileri ile velilerin çocuklarına ilişkin dijital okuryazarlık yeterlilik algıları (Yüksek lisans tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No:450243).
- Özbilgin, L. (1991). Eğitimde nitelik geliştirmede eğitim teknolojisinin yeri ve katkısı. Eğitimde Nitelik Geliştirme: Eğitimde Arayışlar 1. Sempozyumu. Kültür Koleji, İstanbul.
- Özoğlu, C. (2019). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin dijital okuryazarlıkları ile ilişkisi (Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği) (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Şahin, A. (2021). Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Adaylarının Dijital Okuryazarlık Düzeylerinin ve E-Öğrenmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 10(4), 3496- 3525.
- Tregua, M., Mele, C., Russo-Spena, T., Marzullo, M. L., & Carotenuto, A. (2021). Digital transformation in the era of covid-19. Lecture Notes in Networks and Systems, 266, 97-105.
- Üstündağ, M. T., Güneş, E. ve Bahçıvan, E. (2017). Turkish adaptation of digital literacy scale and investigating pre-service science teachers' digital literacy. Journal of Education and Future, 12, 19-29.
- Vasile, C. (2012). Digital Era Psychology Studies On Cognitive Changes, Procedia-Social And Behavioral Sciences, 33, 732-734.